

Lukijalle

Opettaja joutuu tasapainottelemaan työssään monenlaisten toiveiden, odotusten ja paineiden parissa. Näkemyksiään opettajalle esittävät niin tutkijat, poliitikot, oppilaat, oppilaiden vanhemmat kuin kollegatkin. Tässä ristiaallokossa moni opettaja joutuu välillä pohtimaan, mikä opetuksessa on olennaista ja millaiseen maailmaan hän oppilaitaan kasvattaa ja kouluttaa.

Yhteiskunnan ja koulun muutosten vuoksi myös opettajankoulutuksen on pakko uudistua lähivuosina. Opettajankoulutusta on aika ajoin kritisoitu siitä, että se laahaa muiden muutosten perässä eikä peilaa riittävästi yhteiskunnan tarpeita. Opettajankoulutuksen parissa on kuitenkin herätty. Jo nyt esimerkiksi Helsingin yliopistossa on käynnissä ”Isoksi pyöräksi” nimetty tutkintojen uudistusprosessi, jossa myös tulevien opettajien tutkintoja ja niiden sisältöjä muotoillaan uuteen uskoon. Koulutusuudistusten yhteydessä on tärkeää tarkastella opettajankoulutusta ja opettajuutta monipuolisesti. Kannattaa säilyttää hyvät ja toimivat rakenteet, mutta pitää olla myös valmiutta muutoksiin ja rohkeisiin avauksiin.

Kansankynttilä keinulaudalla -kirja on syntynyt tarpeesta nostaa esiin näkökulmia tulevaisuuden opettajuudesta. Pääosassa on opettaja, joka joutuu työssään huomioimaan hyvin erilaiset yhteiskunnan äänet ja eri suunnista tulevat muutostarpeet. Kirja sisältää puheenvuoroja opettajankoulutuksen ja koulujen toimintakulttuurin uudistamisesta. Siksi on tärkeää, että se löytää tiensä laaja-alaisesti opettajien ja opettajankouluttajien luettavaksi. Osa kirjan artikkeleista on kirjoitettu Helsingin yliopiston opettajankoulutuslaitoksella marraskuussa 2015 pidetyn Opettajuus 2030 -seminaarin alustuspuheenvuorojen pohjalta. Lisäksi kirjassa on muita koulutuksen asiantuntijoiden artikkeleita opettajuuden muutoksesta ja tulevaisuuden koulutushaasteista.

On huomionarvoista, että lähes kaikki kirjan kirjoittajat korostavat yhtenä suurimmista tulevaisuuden muutoksista yhdessä oppimista ja opettamista. Tätä tarkastellaan kirjan ensimmäisessä osassa, jossa avataan koulua yhteisöllisenä, moninaisena oppimisyhteisönä ja otetaan vahvasti huomioon myös oppimisen kaikkiallisuus. Kirjan toinen osa muodostuu ajankohtaisista pedagogisista kysymyksistä. Yksi niistä on kysymys ilmiölähtöisyydestä ja oppiaineiden itsenäisestä roolista kouluopetuksessa. Useissa kouluissa kokeillaan uudenlaisia lähestymistapoja siihen, miten oppiaineksen tarkastelu opetuksessa rakennetaan: noudatetaanko oppiainejakoista tarkastelutapaa vai eheytetäänkö ja integroidaanko opetusta ja miten? Kirjan toisessa osassa pohditaan myös oppimateriaalien roolia nyt ja tulevaisuudessa sekä opetusteknologian muodostamia haasteita ja mahdollisuuksia opetukselle ja koulun oppimisympäristöille. Lisäksi tarkastellaan opetuksen arviointiin liittyviä uudistustarpeita.

Sanonnan mukaisesti *there is no evolution without revolution* eli vapaasti käännettynä *muutos ei synny ilman vallankumousta*. Tämä kirja valottaa osaltaan sitä, millaisia pieniä ja suurempia vallankumouksia opetuksen ja koulutuksen kentällä on meneillään ja millaisia muutoksia ne opettajuudelle synnyttävät. Kirja tarjoaa aineksia pohdinnalle, miten opettaja pystyy tasapainoilemaan tällä muutosten keinulaudalla ja löytämään oman tapansa toimia, tasapainoisesti ja mielekkäästi. Joskus voi olla tarpeen rohkeastikin keikutella, jotta löytyy uudenlaisia tapoja ajatella ja toimia. On myös hyvä muistaa, kuten kirjan artikkelien kirjoittajat muistuttavat, että opettajien ei tarvitse keinua laudallaan yksin. Hyvä oppiminen ja opettaminen tapahtuvat yhä enemmän yhdessä muiden kanssa.

Helsingissä 21. joulukuuta 2015

Hannele Cantell

Arto Kallioniemi